

PRILAGODLJIVOST I KREATIVNOST ZBIRKE UMJETNINA ANTE I WILTRUDE TOPIĆ MIMARA – MUZEJA MIMARA U DOBA KORONE I POTRESA... ZATVORENI ALI AKTIVNI

MARTINA MATKOVIĆ □ Javna ustanova Zbirka umjetnina Ante i Wiltrude Topić Mimara – Muzej Mimara, Zagreb

sl.1 Virtualna izložba *Muzej Mimara - 30 godina djelovanja - 30 godina s vama*, <https://virtualna-izložba.mimara.hr>

Analizirajući povijest muzeja kao pojma i kao ustanove službeno utemeljene institucije utvrđena je njezina važnost, razvojni put i suvremeni status.¹ Muzej, kao i umjetnička i kulturna praksa itekako se prilagođuju suvremenim prilikama. Web je postao službeni svjetski medij.²

Od ožujka 2020. moglo bi se reći kako je život muzeja, ne samo Muzeja Mimara (koji je, nažalost, morao zatvoriti svoja vrata korisnicima ponajprije zbog razorenosti nakon potresa) već i drugih kulturnih institucija diljem Hrvatske, pa i cijeloga svijeta, naglo promijenio dotadašnji kulturni rad, a time i sve ostale uobičajene poslove, akcije i događanja.

S obzirom na posljedice pandemije i potresa, rad u muzeju prilagođen je novim uvjetima. Muzej Mimara od samog početka tzv. novonastale situacije kontinuirano komunicira s korisnicima i publikom putem virtualnih sadržaja, a sve pod motom *Zatvoreni Ali Aktivni*.

U svim se područjima svakodnevnog života pojavljuju brojni novi izazovi kao odgovor na trenutačno stanje, čime je digitalna transformacija postala nezaobilazna opcija. Snažan zamah doživjela je digitalizacija i uspostava računalnih informacija čiji normativni okviri moraju

promptno pratiti svaku novu okolnost. Na mrežama se pojavljuju nove vrste sadržaja, a broj digitalnih korisnika neprekidno raste. S obzirom na novo tehnološko doba, korisnici su sve aktivniji, a njihovi odgovori sve sofisticiraniji i jednostavniji s obzirom na sadržaje internetske potražnje. Pregledne aplikacije omogućuju korisnicima trenutačni pregled svih informacija koje im muzeji nude na svojim stranicama.³

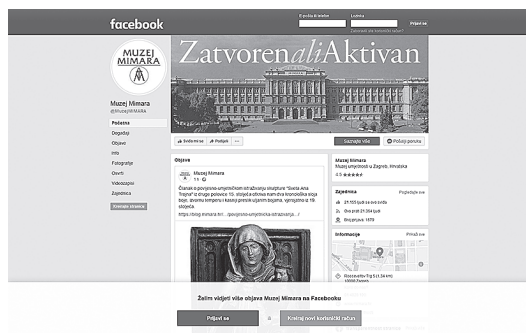
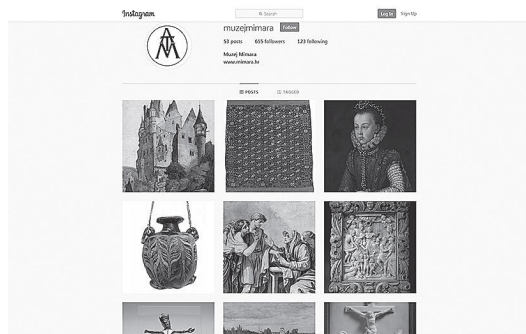
Izložbu *Muzej Mimara – 30 godina djelovanja – 30 godina s vama*, koja je u Muzeju Mimara bila otvorena od 18. srpnja do 20. rujna 2017., objavljena je u novoj inačici – kao virtualna izložba, uz pregled iz kataloga.⁴ Izložba je bila posvećena 30. obljetnici djelovanja Muzeja Mimara, te se sada na mrežnim stranicama Muzeja može pogledati velik broj raznih predmeta iz muzejskog fonda, kao i arhivski materijal, dokumentacija i fotografije. Sukladno tome, pojednostavnjen je proces upravljanja informacijama, kao i zaštićivanje izvornika građe izložbe koja više ne postoji u fizičkom obliku. Tom se komunikacijom otvara niz novih mogućnosti poput razmjene informacija među institucijama, stvaranja drugih virtualnih izložaba, upotrebe podataka u stručnim i znanstvenim radovima te mogućnosti promidžbe fonda i drugih bitnih odrednica Muzeja. Konzervator savjetnik Želimir

1 Maroević, Ivo, *Uvod u muzeologiju* (Zagreb: Zavod za informacijske studije, 1993.), 72.

2 S. Elbekai, Ali. Rossiter, Nick. T. Vassilev, Vassil „Okvir rada virtualnih izložbi: primjena XML procesiranja podataka za objavljivanje muzejskog sadržaja na webu”, *Muzeologija* br. 41/42, 98.

3 Lanza Dušević, Marija, „Online prezentacija izložaba Muzeja grada Rijeke”, *Informatica Museologica* 44(1-4), 2013, 172.

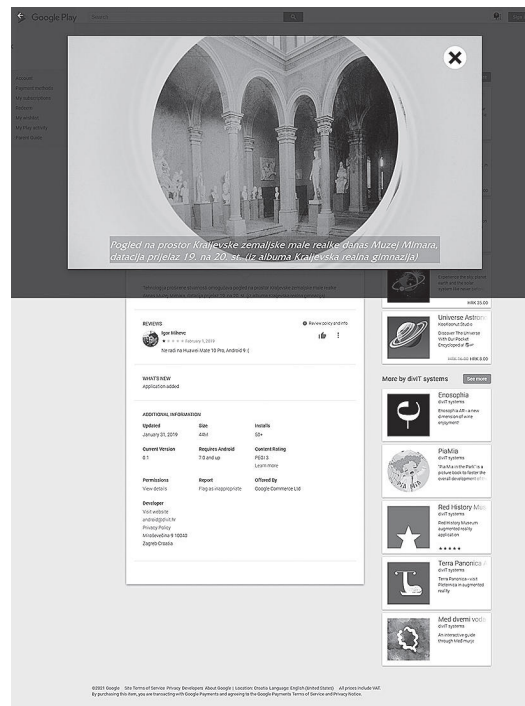
4 URL: <https://virtualna-izložba.mimara.hr/> (pristupljeno 5. svibnja 2021.).

sl.5. Instagram profil Muzeja Mimara

sl.6. Facebook profil Muzeja Mimara

sl.7. Movies on Google Play

stranica koja omogućuje stvaranje i širenje sadržaja, najčešće o određenoj temi, na kojoj se redovito razmjenjuju znanja i mišljenja. Blogovi se nazivaju i virtualnim blogovima ili virtualnim dnevnicima, ovisno o cilju kojemu su služili kad je njihova upotreba počela postajati popularna. Jedno od njegovih najistaknutijih obilježja jest stvaranje članaka koji se nazivaju postovi.⁷ Jednako tako, blog je pokrenut da bi se sagledalo ponešto iz dosadašnje muzejske prakse kojoj virtualnost nudi nove dosege.⁸

Kako bi se kontinuirano pratila konstanta stručne obrade građe te aktivnosti djelatnika Muzeja, na mrežnim je stranicama, među ostalim, otvorena i rubrika *Zanimljivosti o predmetima*, u kojoj se kontinuirano objavljuju tekstovi o predmetima iz našega muzejskog fundusa. Izložbena djelatnost trenutno nije fizički dostupna u smislu novih izložaba, no usprkos svemu, građa fundusa se sustavno, predano i permanentno obrađuje, a izložbe su vidljive u virtualnom izdanju na web stranici Muzeja, u rubrici *Izložbe*. Cilj svih tih akcija jest da broj naših digitalnih korisnika različitih interesnih i dobrih skupina u budućnosti kontinuirano raste. Posljednja fizička izložba u prostorima Muzeja Mimara bila je izložba *Sjaj bijelog zlata – Bečka manufaktura porculana 1718. – 1864. – Zbirka Marton*. Nasreću, predmeti nisu bili oštećeni u potresu, no pandemija prouzročena koronavirusom i posljedice potresa koje su nastale na zgradi Muzeja učinile su daljnji tijek događaja posve drugačijim od planiranoga jer se otada izložbe prezentiraju isključivo virtualno, s tekstualnim opisima i fotodokumentacijom. Od veljače 2020. virtualno su postavljene ove izložbe: *Portret Hrvatske 2020.; Crteži u prostoru II* – izložba Ljubomira Cote; *Milo Sakač – virtualna izložba u Muzeju Mimara*; *Niko Ančić: Pasioniski motivi, 55. zagrebački salon* –

Puls trenutka ili što vas pokreće; Tradicija i suvremenost, 2020.; Muzej Mimara: 30 godina djelovanja – 30 godina s vama. U siječnju 2021. na web stranicama se pojavila nova virtualna izložba *Iza slike – novi pogled na djela iz fundusa Muzeja Mimara*, a zatim i *Simbolika tvarnog u zbilji puta križa – jubilarne 30. svečanosti Pasionске baštine te Turkemniški sagovi u Muzeju Mimara*. Iz zaključka teksta *Okvir rada virtualnih izložbi: primjena XML procesiranja podataka za objavljivanje muzejskog sadržaja na webu* može se zaključiti da sadržaj muzeja objavljuju muzeji u kontekstu homogene virtualne izložbe koju priprema kustos izložbe, a moguće joj je pristupiti iz jednostavne ulazne točke – s internetske stranice virtualne izložbe.⁹ Virtualne izložbe predstavljaju, izlažu i prezentiraju važan i vrijedan dio kulturne baštine.

Digitalizacija građe i virtualni trendovi

S obzirom na stanje digitalizacije građe iz fundusa Muzeja Mimara, unatrag otprilike dvije godine digitalizirana su 1982 dijapozitiva s predmetima iz fundusa, 234 stare razglednice zatečene u Muzeju Mimara, 48 *Studija Muzeja Mimara*, osam registratora s ukupno 1156 jedinica iz muzejske dokumentacije, 2903 crno-bijela pozitivna i 2510 crno-bijelih negativa na kojima su predmeti iz fundusa prve donacije Muzeja Mimara s kraja 1970., a snimio ih je fotograf Nenad Gattin, te 8833 stranice inventarne knjige negativa i pozitivna.

Na temelju te digitalizirane građe nastaju novi virtualni pregledi.

Digitalizacijom starih razglednica zatečenih u Muzeju Mimara napravljen je njihov pregled unutar tri skupine. Prvu skupinu razglednica čine *one koje prikazuju motive*

6 <https://blog.mimara.hr/> (pristupljeno 5. svibnja 2021.).

7 URL: <https://bs.warbletoncouncil.org/blog-2543#menu-1>

8 Čulig, Igor; Kočevar, Sanda, „Različiti modeli korištenja digitaliziranom građom – od virtualnog muzeja do bloga”, *Muzeologija* 56 (2019): 119.

9 S. Elbekai, Ali. Rossiter, Nick. T. Vassilev, Vassil, „Okvir rada virtualnih izložbi: primjena XML procesiranja podataka za objavljivanje muzejskog sadržaja na webu”, *Muzeologija* 41/42, 110.

Vratite se u školske klupe Kraljevske realne gimnazije s početka XX. stoljeća!

Aplikaciju ATM REALITY preuzmite na Google Play Storeu i iStoreu.

Skenirajte markere raspoređene po prostoru i pogledajte u prošlost.

gradova, trgova, mjesta, veduta, interijere značajnih kulturnih svjetovnih i sakralnih građevina. Druga skupina obuhvaća razglednice koje prikazuju poznata umjetnička djela s motivima slika i skulptura visokih umjetnosti, kao i primijenjenih umjetnosti poput raznih umjetničkih predmeta kao što su križevi, sakralni predmeti i slično. Trećoj skupini pripadaju razglednice privatnog karaktera. One na svojoj poledini nose neku osobnu poruku ili opisuju određeni doživljaj pošiljatelja. Neke su upućene donatoru i kolekcionaru Anti Topiću Mimari, a s obzirom na to da su svojevrsni svjedoci svog vremena, zanimljive su i vrijedne poštanske marke, pečati i žigovi na njima.

Sve tri navedene skupine razglednica sekundarno se podjelom dalje raščlanjuju prema atribuciji i starosti na mlađe i starije te na crno-bijele i razglednice u boji. Više o temi može se saznati na stranicama bloga Muzeja Mimara i u rubrici *Zanimljivosti o predmetima*.

Valja napomenuti kako je Muzej Mimara i prije novonastale situacije (potres i pandemija izazvana koronavirusom) aktivno pratio virtualne trendove. Tako je 2018., uoči Međunarodnog dana muzeja i Europske noći muzeja, tematski određenih naslovom *Hiper-povezani muzeji: novi pristupi, nova publika*, na matičnoj mrežnoj stranici Muzej predstavio nove virtualne sadržaje. Uzimajući u obzir ondašnje teme posvećene novoj publici, predstavili smo nove edukativne sadržaje u obliku igara namijenjenih djeci mlađe školske dobi poput slagalica s motivima iz stalnog postava te kviza namijenjenog srednjoškolcima, koji je bio jedan od načina pripreme za državnu maturu s pitanjima vezanima za predmete iz stalnog postava. Edukativni se sadržaji nalaze na mrež-

Edukativni kutak Muzeja Mimara

noj stranici Muzeja pod nazivom *Edukativni kutak*. Osim toga, u sklopu tematskog određenja otvorili smo *Instagram* profil radi popularizacije bogatstva naše građe, ali i da bismo prikazali zanimljive činjenice i anegdote vezane za predmete iz fundusa.

Facebook profil Muzeja Mimara aktivan je još od 2012. te publicira, oglašava i promovira objave s mrežnih stranica Muzeja, temeljeći se ponajviše na posebnim događanjima i aktivnostima Muzeja, kao i na tematskim izložbama i predmetima iz muzejskog fundusa. Objave s *Instagram* profila također se profiliraju putem stranice *Facebooka*, koji trenutačno ima više od 21 360 pratitelja.

U *Noći muzeja 2019.* pod nazivom *Inovacije i digitalna budućnost* uz retrospektivnu izložbu Jechezkiela Davida Kirszenbauma predstavili smo izložbu fotografija Zorana Filipovića i Damira Hoyke te ATM Reality aplikaciju koja korisnicima nudi mogućnost pogleda u prošlost prostora zgrade Muzeja Mimara. Suradnja je ostvarena sa studijem za proširenu virtualnu i miješanu stvarnost Delta Reality. Primjenom aplikacije otvaraju se stare fotografije iz albuma Kraljevske realne gimnazije datirane na prijelaz iz 19. u 20. stoljeće. ATM Reality aplikacija, pod geslom *Vratite se u školske klupe Kraljevske realne gimnazije*, aktivirala se skeniranjem markera mobilnim uređajem, a markeri su bili raspoređeni po prostoru Muzeja Mimara. Time smo dobili još jedno kreativno i edukativno sagledavanje muzejskog prostora putem virtualnog medija.

Sve navedeno temelj je novih sadržaja koje publici nudimo imajući na umu interese svih društvenih skupina u virtualnom okruženju, čime se otvaraju nove mogućnosti kontakata, a time i približavanja priča i predmeta iz naših bogatih zbirki publici, kao i održavanja izložbene tradicije Muzeja. Korištenje prednostima digitalnog doba i usvajanje aktualnih digitalnih trendova samo je početak nastavka procesa digitalizacije i virtualne zbilje koja postaje ravnopravna i posve normalna u kontekstu povezivanja s kulturnim i znanstvenim ustanovama radi omogućivanja dostupnosti i popularizacije predmeta i građe.

Tim se putem građa trajno predstavlja javnosti, a *online* rješenja postala su gotovo jedini način komunikacije

sl.8 ATM Reality – Plakat ATM Reality

sl.9 Edukativni kutak

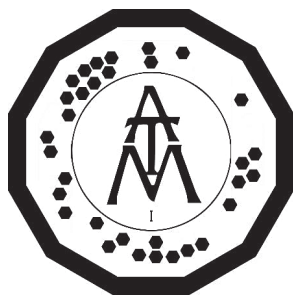
između institucija, korisnika i konzumenata kulturne tradicije.

Dr. sc. Darko Babić spominje novu muzeologiju kao *skupni naziv za teorijsko promišljanje uloge muzeja u društvu i suodnosu čovjeka i baštine u kompleksnosti realiteta u kojima egzistiraju, s naglaskom na nužno potrebnoj aplikabilnosti iste u svakodnevnoj praksi.*¹⁰ Posve je razumljivo da je svakodnevna praksa danas prenesena u virtualni svijet, gdje joj digitalni marketing bitno pomaže u oblikovanju odgovarajućih usluga. Internet ostaje nezaobilazna i dominantna elektronična digitalna sredina na kojoj kulminira razvoj događaja kulturne baštine.

Primljeno: 26. svibnja 2021.

LITERATURA

1. S. Elbekai, Ali. Rossiter, Nick. T. Vassilev, Vassil. „Okvir rada virtualnih izložbi: primjena XML procesiranja podataka za objavljivanje muzejskog sadržaja na webu”. *Muzeologija* 41/42.
2. Laszlo, Želimir. *Jednostavna muzeologija/ Museologia simplex*. Vlastita naklada, Zagreb, 2015.
3. Čulig, Igor; Kočevar, Sanda. „Različiti modeli korištenja digitaliziranom građom – od virtualnog muzeja do bloga”. *Muzeologija* 56, 2019.
4. Maroević, Ivo. *Uvod u muzeologiju*. Zagreb: Zavod za informacijske studije, 1993.
5. URL: <https://bs.warbletoncouncil.org/blog-2543#menu-1>
6. Lazanja Dušević, Marija. „Online prezentacija izložba Muzeja grada Rijeke, Iz muzejske teorije i prakse”. *Informatica Museologica* 44(1-4), 2013.
7. Babić, Darko. *O muzeologiji, novoj muzeologiji i znanosti o baštini, Ivi Maroeviću baštini u spomen*. Zagreb: Zavod za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2009.

sl.10 Numerirani marker ATM REALITY - Kraljevska realna gimnazija - uvećani dijapozitiv, aplikacija ATM reality

¹⁰ Babić, Darko, *O muzeologiji, novoj muzeologiji i znanosti o baštini, Ivi Maroeviću baštini u spomen* (Zagreb: Zavod za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2009) 56.

ADAPTABILITY AND CREATIVITY OF THE ANTE AND WILTRUDE TOPIĆ MIMARA COLLECTION – MIMARA MUSEUM – IN THE TIME OF CORONA AND EARTHQUAKE – CLOSED BUT ACTIVE

The paper presents the digital activities of the Mimara Museum of somewhat earlier than the newly obtaining situation and during the time of the corona virus pandemic and earthquake so well known to us all. The title ClosedButActive covered many contents produced in the virtual environment so as to enable users (the target and the general public) a virtual survey of all digital contents so far implemented on the Web site of the Mimara Museum. It refers to the virtual exhibition *Mimara Museum – 30 years of operations – 30 years with you*, as well as to the Blog that contained articles thematically related to the holdings of the museum and picked out the heading *Items of interest about objects*, which published articles related to given objects from the holdings of the museum.

Since even before the new situation, Mimara Museum was actively keeping up with virtual trends it gave prominence to activities from back in 2018 when on the eve of International Museum Day and European Museum Night *Hyperlinked Museums: New Approaches, a New Public*, where they were presented with new virtual educational contents entitled *Education Corner*. In the same year an Instagram profile was started up and at Museum Night 2019 the application ATM Reality was presented. All these digital contents were the beginning of the continuation of the process of virtual activities in Mimara Museum.